

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci starostlivosti súdu **o maloletú I. D., narodenú X.**, zastúpenú kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny, Staničné námestie č. 9, Košice, dieťa rodičov, matky, Ing. A. M., bývajúcej v K., a otca, O. D., bývajúceho v K., zastúpeného JUDr. V. K., advokátkou v K., **o zmenu úpravy styku otca s maloletou**, vedenej na Okresnom súde Košice II pod sp.zn. 23 P 254/2003, o dovolaní otca maloletej proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 27. februára 2009 sp.zn. 8 CoP 27/2009, rozhodol

t a k t o :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 27. februára 2009 sp.zn. 8 CoP 27/2009 **z r u š u j e** a vec vracia Krajskému súdu v Košiciach na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Košice II rozsudkom zo 4. decembra 2008 č.k. 23 P 254/2003-302 zmenil rozsudok Okresného súdu Košice I z 10. júla 2003 č.k. 18 C 127/2003-36 tak, že styk otca s maloletou I. zakázal. Oboch rodičov zaviazal zaplatiť na účet súdu po 13 680,-- Sk (454,09 EUR) z titulu náhrady trov štátu do troch dní od právoplatnosti rozsudku a žiadnemu z účastníkov nepriznal právo na náhradu trov konania. V odôvodnení rozhodnutia poukázal na to, že zo skutkového stavu zisteného vykonaným dokazovaním jednoznačne vyplýva, že v súčasnosti maloletá si sama styk s otcom nepraje, z oboch vo veci vykonaných znaleckých dokazovaní je nesporné, že maloletá vníma svojho otca ako cudziu osobu, prejavuje sa u nej strach z neznámych situácií, na ktoré reaguje citovým chaosom so zosilneným opozičným postojom, ako výsledkom inštinktívneho strachu dieťaťa z nepoznaného, ktorý je prirodzený pre vek maloletej a nie je vyvolaný ovplyvňovaním maloletej matkou alebo inými osobami. Preto je potrebné rešpektovať stanovisko samotného maloletého dieťaťa v záujme jeho zdravého fyzického a psychického vývoja do budúcnosti. O povinnosti rodičov dieťaťa zaplatiť

trovy konania štátu rozhodol podľa § 148 O.s.p. a o náhrade trov konania účastníkov rozhodol podľa § 146 ods. 1 písm.a/ O.s.p.

Krajský súd v Košiciach na odvolanie oboch rodičov maloletej rozsudkom z 27. februára 2009 sp.zn. 8 CoP 27/2009 potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa. V odôvodnení svojho rozhodnutia sa stotožnil so skutkovými a právnymi závermi súdu prvého stupňa a konštatoval, že zákaz styku otca s maloletou je v súčasnosti v záujme maloletej, ktorá sama prejavila vôľu nestretávať sa s otcom. Takéto rozhodnutie je možné zmeniť a styk umožniť, ak sa zmenia okolnosti a ak realizácia styku bude v záujme maloletej. Dodal, že otec svojím ignorovaním znaleckého dokazovania sťažoval riadne zistenie skutkového stavu, napriek tomu závery znaleckých posudkov sú dostatočným podkladom pre rozhodnutie o zákaze jeho styku s maloletou. Otec podaným odvolaním napadol rozsudok súdu prvého stupňa len vo výroku o úprave styku, preto výroky rozsudku o povinnosti rodičov zaplatiť na účet súdu trovy štátu a výrok o náhrade trov konania nadobudli právoplatnosť a neboli predmetom preskúmania v odvolacom konaní.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie otec maloletej. Navrhol ho spolu s rozsudkom súdu prvého stupňa, zrušiť a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Dovolanie odôvodnil tým, že nemožnosťou zúčastniť sa znaleckého dokazovania (pre neexistenciu riadneho predvolania v dostatočnom časovom predstihu) a postupom súdov mu bola odňatá možnosť konať pred súdom a využiť jeho práva, ako účastníka konania v zmysle ustanovenia § 237 písm.f/ O.s.p., v dôsledku čoho súdy dospeli k nesprávnemu posúdeniu skutkového stavu a k nesprávnemu právnemu názoru, k nesprávnemu rozhodnutiu. Namietal aj skutočnosť, že jeho odvolanie smerovalo proti celému výroku rozsudku súdu prvého stupňa, nielen proti výroku o zákaze styku a odvolanie proti výroku o trovách podala aj matka maloletej, čím sa odvolací súd nezaoberal.

Matka ani kolízny opatrovník maloletej sa k podanému dovolaniu nevyjadrili.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), prejednal dovolanie bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) skúmal najskôr, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému ho zákon pripúšťa.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci odvolací súd rozhodol rozsudkom. V zmysle ustanovenia § 238 O.s.p. platí, že ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu vydanému v tejto procesnej forme, je prípustné, ak je ním napadnutý zmeňujúci rozsudok (§ 238 ods. 1 O.s.p.) alebo rozsudok, v ktorom sa odvolací súd odchyľil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci (§ 238 ods. 2 O.s.p.), alebo rozsudok potvrdzujúci rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd v jeho výroku vyslovil, že je dovolanie prípustné, pretože po právnej stránke ide o rozhodnutie zásadného významu (§ 238 ods. 3 O.s.p.).

Dovoláním napadnutý rozsudok nevykazuje znaky žiadneho z týchto rozhodnutí, prípustnosť dovolania preto z uvedených ustanovení nemožno vyvodiť.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 veta druhá O.s.p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p., neobmedzil sa dovolací súd len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 239 O.s.p., ale zaoberal sa i otázkou, či konanie nie je postihnuté niektorou z väd, vymenovaných v § 237 písm.a/ až g/ O.s.p. Ak je konanie postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 O.s.p., možno dovoláním napadnúť aj rozhodnutia vo veciach, v ktorých je inak dovolanie z hľadiska § 239 O.s.p. vylúčené. Pri skúmaní, či je dovolanie prípustné sa dovolací súd zameril predovšetkým na okolnosti, ktoré dovolateľ v dovolaní namietal.

Podľa § 237 písm.f/ O.s.p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak sa účastníkovi konania postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

Odňatím možnosti konať pred súdom sa v zmysle tohto ustanovenia rozumie taký závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia tých jeho procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznáva za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov.

Dovolací súd dospel k záveru, že rozhodnutie odvolacieho súdu je postihnuté touto vadou.

V preskúmvanej veci z obsahu spisu vyplýva, že boli nariadené dve znalecké dokazovania, prvé uznesením Okresného súdu Košice II z 13. októbra 2005 č.k. 23 P 254/2003-118, ktorým bola vypracovaním znaleckého posudku poverená znalkyňa z odboru detskej psychológie PhDr. E. K., druhé (kontrolné) uznesením toho istého súdu z 30. novembra 2006 č.k. 23 P 254/2003-171, ktorým bola vypracovaním znaleckého posudku poverená znalkyňa z odboru detskej psychológie PhDr. Ľ. G.. Ani jedného z týchto znaleckých dokazovaní sa však otec maloletej nezúčastnil, v zásade tvrdiac, že predvolania k znalkyniam mu neboli doručené, resp. aj keď boli, stalo sa tak po termíne vyšetrení určených znalkyňami. Oproti týmto tvrdeniam otca dieťaťa stoja tvrdenia oboch uvedených znalkyň, podľa ktorých bol otec maloletej riadne a včas (i s možnosťou náhradných termínov) na vyšetrenie predvolávaný (a to aj telefonicky). Hoci súd prvého stupňa tieto rozpory v tvrdeniach vlastne žiadnym spôsobom neodstraňoval a uspokojil sa so znaleckými posudkami podanými aj bez vyšetrenia otca maloletej, závery ktorých otec maloletej namietal aj v odvolaní, odvolací súd sa stotožnil so skutkovými aj právnymi závermi súdu prvého stupňa s konštatovaním, že otec svojím ignorovaním znaleckého dokazovania sťažoval riadne zistenie skutkového stavu, čím podľa názoru dovolacieho súdu odňal otcovi maloletej možnosť konať pred súdom (§ 237 písm.f/ O.s.p.). Uvedený záver odvolacieho súdu (bez preverenia skutočností súvisiacich s predvolávaním otca na vyšetrenia k znalkyniam a jeho reálnych možností sa týchto vyšetrení zúčastniť) s tým, že v odôvodnení svojho rozhodnutia sa ani nevyporiadal s námietkami otca proti znaleckým posudkom, je tak prinajmenšom predčasný. Totiž, aj keď Občiansky súdny poriadok v § 214 umožňuje odvolaciemu súdu rozhodnúť o odvolaní v tomto prípade aj bez pojednávania, vzhľadom na predmet konania, ktorým je zákaz styku otca s maloletou, čo je výrazným obmedzením výkonu špecifických rodičovských práv a povinností, bolo potrebné (bez ohľadu na neúčast' otca na znaleckom dokazovaní) nariadiť na prejednanie odvolania pojednávanie, predvolať naň aj znalkyne, ktoré vo veci podali znalecké posudky, a vytvoriť tak priestor na konfrontácie názorov otca a znalkyň, výsledok ktorej by mohol tvoriť solídny základ pre prijatie záveru o dostatočnosti znaleckých posudkov aj bez vyšetrenia otca alebo potrebe doplnenia znaleckého dokazovania.

Okrem toho nemožno nechať bez povšimnutia aj ďalší fakt, a to, že odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu je v rozpore s jeho výrokom. Pokiaľ totiž výrok rozsudku odvolacieho súdu znie – “potvrďuje rozsudok“ – nemožno z takéhoto výroku vyvodiť nič iné, ako to, že odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa ako celok, t.j. vrátane výroku o trovách konania štátu a súvisiaceho výroku o náhrade trov konania účastníkov. Tomu potom nezodpovedá odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu v tejto časti, ako je uvedené už vyššie v odôvodnení tohto rozhodnutia, teda, že otec podaným odvolaním napadol rozsudok súdu prvého stupňa len vo výroku o úprave styku, preto ostatné výroky nadobudli právoplatnosť a neboli predmetom preskúmania. Uvedené konštatovanie odvolacieho súdu však nezodpovedá skutočnosti, pretože z obsahu spisu je zrejmé, že odvolaním otca maloletej je napadnutý celý rozsudok prvostupňového súdu (nehovoriac o tom, že výrok rozsudku súdu prvého stupňa o povinnosti nahradiť trovy konania štátu napadla odvolaním aj matka maloletej, ktorú skutočnosť odvolací súd úplne prehliadol) a v prípade, ak mal odvolací súd pochybnosti o obsahu podaného odvolania, na odstránenie jeho neúplnosti, či nezrozumiteľnosti bolo potrebné zachovať postup podľa § 43 O.s.p. Pokiaľ tak odvolací súd nespravil a preskúmal vecnú správnosť iba jedného výroku odvolaním napadnutého celého rozsudku prvostupňového súdu, nepreskúmaním ostatných výrokov odňal svojím postupom odvolateľovi možnosť konať pred súdom podľa § 237 písm.f/ O.s.p.

So zreteľom na uvedené Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 243b ods. 2, 3 O.s.p. rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 28. augusta 2009

JUDr. Jana Bajánková, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia : Jarmila Uhlířová